

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ
ΕΡΥΝΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ

Σταδίου 24, 105 64 Αθήνα

Τηλ. 210 331 2253 και 210 331 0022

FAX: 210 33 120 33. Email: itep@otenet.gr

URL: <http://www.itep.gr>

Αθήνα, 28 Φεβρουαρίου 2007

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Σκοπός της μελέτης είναι η εξέταση των αλληλεξαρτήσεων μεταξύ τουριστικής ανάπτυξης και περιβαλλοντικής προστασίας κάτω από πρίσμα της οικονομικής ανάλυσης. Η επιχειρηματολογία που αναπτύσσεται μπορεί να συμβάλει σε περισσότερες ορθολογικές αποφάσεις, που θα διευκολύνουν την τουριστική ανάπτυξη χωρίς να δημιουργούν σοβαρή βλάβη στο περιβάλλον.

Βασική θέση της περιβαλλοντικής οικονομικής είναι, ότι, όπου το αγαθό της οικονομικής ανάπτυξης συγκρούεται με το αγαθό της περιβαλλοντικής προστασίας, η μόνη ορθολογική προσέγγιση είναι ο συγκερασμός, με βάση τη σύγκριση των ωφελειών και του κόστους εκατέρωθεν. Συνιστάται δε η αξιοποίηση των οικονομικών κινήτρων για την προώθηση της περιβαλλοντικής προστασίας στη λογική του «ο μολύνων πληρώνει». Γιατί, αν όποιος μολύνει υποχρεωθεί να πληρώνει, θα προσπαθεί να μην μολύνει για να μην επιβαρύνεται.

Η τουριστική δραστηριότητα δεν ενοχοποιείται ως αίτιο κανενός από τα μεγάλα διεθνή περιβαλλοντικά προβλήματα. Οι δυσμενείς, όμως, περιβαλλοντικές επιπτώσεις μπορεί σε ορισμένες περιπτώσεις να είναι αρκετά σοβαρές. Κατ' ακολουθία, στη μελέτη γίνεται αναφορά στις κυριότερες δυσμενείς επιπτώσεις της τουριστικής ανάπτυξης στο περιβάλλον και στους κυριότερους τρόπους αντιμετώπισης τους, τόσο γενικότερα, όσο και ειδικότερα στη χώρα μας. Έτσι, μπορεί να σχηματιστεί μια ορθότερη εικόνα για τη θέση και τη σημασία των περιβαλλοντικών προβλημάτων, που συνδέονται με την τουριστική ανάπτυξη, σε σύγκριση με την γενικότερη περιβαλλοντική προβληματική και να καταστεί σαφής ο υπερβολικός χαρακτήρας εντυπώσεων που επικρατούν ή δημιουργούνται σε μερίδα της κοινής γνώμης. Γίνεται, επίσης, σύντομη αναφορά στο διάλογο που διεξάγεται διεθνώς σχετικά με τις μεθόδους εντοπισμού και πρόληψης εκκολαπτόμενων περιβαλλοντικών προβλημάτων σε τουριστικές περιοχές υψηλών

πυκνοτήτων. Σχετικά σημειώνεται ότι, με ελάχιστες εξαιρέσεις, οι τουριστικές πυκνότητες στη χώρα μας δεν υπερβαίνουν τη φέρουσα ικανότητα των αντίστοιχων περιοχών.

Όπως ήδη αναφέρθηκε, η σκοπιά της μελέτης είναι οικονομική. Δεν είναι ούτε τεχνική, ούτε νομική. Τα θέματα, όμως, που γεννώνται στο μεταίχμιο τουριστικής ανάπτυξης και περιβαλλοντικής προστασίας είναι σε αρκετά μεγάλο βαθμό είτε νομικά είτε τεχνικά. Με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος ή άλλα συγγενή αγαθά, τίθεται μια σειρά από απαγορεύσεις, όρια και περιορισμούς, που αφορούν την τουριστική ανάπτυξη, αρχής γενομένης από τον συνταγματικό νομοθέτη. Περαιτέρω, προκειμένου ενός τουριστικού έργου, η πραγματοποίηση του οποίου είναι καταρχήν επιτρεπτή, προβλέπεται η λεπτομερής εξέταση των πιθανών περιβαλλοντικών επιπτώσεων του με στόχο είτε την απαγόρευση του, αν κρίνεται από τις αρμόδιες αρχές ότι αυτές δεν μπορεί να γίνουν αποδεκτές, είτε την αδειοδότηση της κατασκευής του υπό όρους που αποβλέπουν στην αντιμετώπιση ή την απάμβλυνση των επιπτώσεων αυτών. Σχετικώς γίνεται συνοπτική παρουσίαση του γενικότερου πλαισίου των απαγορεύσεων, ορίων και περιορισμών που άπτονται της τουριστικής ανάπτυξης και της σημασίας τους καθώς και της διαδικασίας εξέτασης των πιθανών περιβαλλοντικών επιπτώσεων και των τρόπων αντιμετώπισης τους.

Η ελληνική νομοθεσία που ρυθμίζει τις τουριστικές δραστηριότητες και ιδιαίτερα οι πρόνοιές της για την προστασία του περιβάλλοντος χαρακτηρίζονται από αυστηρότητα. Ενδεικτικό είναι ότι μεταχειρίζεται μια μεγάλη τουριστική μονάδα το ίδιο αυστηρά όπως και μια βαριά βιομηχανική εγκατάσταση.

Η πληροφόρηση που περιέχεται στα σχετικά κεφάλαια είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την κριτική εξέταση, από την οικονομική σκοπιά, της σημασίας του ισχύοντος νομικού καθεστώτος για την τουριστική ανάπτυξη. Επιτρέπει επίσης τον σχηματισμό εικόνας για την απαιτητικότητα του ισχύοντος καθεστώτος ως προς την προστασία του περιβάλλοντος σε σχέση με την τουριστική ανάπτυξη.

Αν γεννώνται προβλήματα από την πλημμυρή τήρηση της νομοθεσίας, ορθή λύση είναι ο αποτελεσματικότερος έλεγχος και όχι η υιοθέτηση τακτικής που μπορεί να αποθαρρύνει τους σοβαρότερους επενδυτές, στους σχεδιασμούς των οποίων δεν έχει θέση η παραβατικότητα. Εν προκειμένω, επιχειρείται μια κριτική εξέταση του νομικού πλαισίου προστασίας του περιβάλλοντος, σε σχέση με τις τουριστικές δραστηριότητες από την οικονομική σκοπιά και ακολούθως εξετάζεται η εφαρμογή των συνταγματικών διατάξεων και άλλων συναφών ρυθμίσεων.

Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στην πρακτική που ακολουθεί το Συμβούλιο Επικρατείας κατά την άσκηση της ακυρωτικής του αρμοδιότητας για πράξεις της διοίκησης, οι οποίες μεταξύ άλλων, αφορούν και τον τουριστικό κλάδο. Σκοπός είναι η κριτική εξέταση, από την σκοπιά της οικονομικής ανάλυσης, της αιτιολόγησης αποφάσεων, οι οποίες, επικαλούμενες λόγους προστασίας του περιβάλλοντος, ακυρώνουν πράξεις της διοίκησης που συνδέονται με την εκτέλεση έργων, τα οποία άμεσα ή έμμεσα αφορούν την τουριστική ανάπτυξη. **Η πρακτική αυτή, η οποία έχει λάβει αρκετά μεγάλη έκταση και φαίνεται να παραγνωρίζει τον**

οικονομικό παράγοντα, αυξάνει την αβεβαιότητα στην οποία υπόκεινται οι επιχειρηματικές αποφάσεις στον τουριστικό τομέα, δυσχεραίνοντας έτσι την ανάπτυξή του.

Η προσέγγιση της περιβαλλοντικής προστασίας ως εκ προοιμίου υπερβατικού αγαθού, οποιαδήποτε βλάβη ή φθορά στο οποίο, μικρότερη ή μεγαλύτερη, θα πρέπει να αποφεύγεται πάση θυσία, στερείται οικονομικής λογικής. Συναφώς, εξετάζεται η οικονομική σημασία και η οικονομική λογική των βασικών ρυθμίσεων και κατά πόσον αυτές ευσταθούν οικονομικά και ανταποκρίνονται στις εξελισσόμενες συνθήκες. Εντοπίζονται, επίσης, ορισμένα κενά που υπάρχουν στο ισχύον σύστημα και διατυπώνονται σκέψεις για τις κατευθύνσεις, προς τις οποίες θα ήταν επιθυμητό να υπάρξουν αλλαγές, έτσι ώστε οι ρυθμίσεις να ανταποκρίνονται ικανοποιητικότερα στις οικονομικές αναγκαιότητες, χωρίς για το λόγο αυτό να περιορίζεται η αποτελεσματικότητά τους από την άποψη της προστασίας του περιβάλλοντος.

Εις το μεταίχμιο μεταξύ τουριστικής ανάπτυξης και περιβάλλοντος δεν τίθενται μόνο θέματα που έχουν να κάμουν με τα ισχύοντα, είτε πρόκειται για τους περιορισμούς και τους όρους, που επιβάλλονται στην τουριστική ανάπτυξη προκειμένου να προστατευθεί το περιβάλλον, είτε πρόκειται για τις ρυθμίσεις που αποσκοπούν στη θετική συμβολή της τουριστικής ανάπτυξης στην ποιότητα του δομημένου περιβάλλοντος. **Οι ανάγκες και οι προοπτικές της τουριστικής ανάπτυξης στο μέλλον σε συνδυασμό και με την ανάγκη προστασίας του περιβάλλοντος οδηγούν και σε σκέψεις για νέες πρωτοβουλίες και νέες ρυθμίσεις θετικού χαρακτήρα – σε αντιδιαστολή με τις απαγορεύσεις και τους περιορισμούς – οι οποίες θα διευκολύνουν την τουριστική ανάπτυξη, ενώ ταυτόχρονα θα προστατεύουν το περιβάλλον.**

Λόγω της γεωμορφολογίας της χώρας μας, το ήμισυ της επικράτειας αποτελείται από χέρσες ή θαμνώδεις εκτάσεις που δεν χρησιμοποιούνται ή δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν παραγωγικά. Στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες το αντίστοιχο ποσοστό κυμαίνεται από 15-25%, χωρίς η εντατικότερη χρήση των παραγωγικών πόρων σ' αυτές να δημιουργεί πρόβλημα στο περιβάλλον.

Όπως προκύπτει από τη μελέτη, για την πλήρη ικανοποίηση των μελλοντικών αναγκών σε γη της τουριστικής ανάπτυξης για μακρό χρονικό διάστημα δεν απαιτούνται παρά μόνο εκτάσεις που δεν υπερβαίνουν το 1-2 τοις χιλίοις των παραγωγικά αχρησιμοποίητων εκτάσεων. **Το να παρεμποδίζεται η παραγωγική χρήση από τον τουρισμό ενός τόσο ελάχιστου κλάσματος των ούτως ή άλλως αναλογικά μεγάλων μη παραγωγικών εκτάσεων στη χώρα μας και μάλιστα σε περιοχές που δεν έχουν άλλο πόρο ανάπτυξης, συγκράτησης του πληθυσμού και βελτίωσης του βιοτικού επιπέδου, με το επιχείρημα ότι αυτό θα προκαλέσει ανεπανόρθωτες βλάβες στο περιβάλλον, στερείται μέτρου και λογικής.**